

Handläggare
Michael Norman
Telefon: 08-508 28 933**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-09-20, p.23

Revision av Programområde Luft inom den nationella miljöövervakningen

Remiss från Naturvårdsverket dnr NV-01979-15

Förvaltningens förslag till beslut

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen
2. Nämnden beslutar om omedelbar justering

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMalin Täftefur
Enhetschef

Bakgrund

Naturvårdsverkets programområden genomgår regelbundet revisioner för att verksamheten ska hållas relevant och effektiv. Programområde Luft reviderades senast 2009. Målet med förnyad revision har varit att se över tillkommande krav, avsluta det som inte längre behöver övervakas samt modernisera och effektivisera programområdet. Nytt program ska gälla 2017 - 2020. Syftet med Programområde Luft är att övervaka och ta fram underlag om luftföroreningars halter i luft och nederbörd samt nedfall. Programområde Luft har tolv delprogram (Tabell 1).

Tabell 1 Delprogram i Programområde luft

Delprogram	Utförare 2016
Försurande och övergödande ämnen i luft och nederbör	IVL
Krondroppsnetet	IVL
Spridningsberäkningar med MATCH-modellen	SMHI

Partiklar i luft	IVL, ACES
Marknära OZON	IVL, ACES
Metaller i luft och nederbörd	IVL
Organiska miljögifter i luft och nederbörd	IVL
Pesticider i luft och nederbörd	SLU
Ozonskiktets tjocklek	SMHI
Strång UV-indikator	SMHI
Partiklar och klimatpåverkande ämnen på Svalbard	ACES

Sammanfattningsvis kan de förslag på förändringar som tagits fram delas in i två grupper, dels förändringar som kan genomföras under 2017, dels utvecklingsinsatser under programperioden.

Förändringar och utvecklingsinsatser som föreslås syftar dels till att laga brister i uppfyllelse mot direktiv och konventioner, dels för att kunna tillgodose de behov av data som krävs för att klara miljömålsuppföljningen. I det stora hela handlar det om mindre förändringar vad gäller omfattning på mätningar vilket beror på att programmet till mycket stor del styrs av lagbundna krav och riktlinjer på luftområdet samt att rapportera de internationella data som krävs. Däremot ser Naturvårdsverket en möjlighet på sikt att driva utvecklingen mot en ökad modellering och ett mer komprimerad och högupplöst mätnät. Ett mer högupplöst mätnät innebär att man mäter med högre tidsupplösning d v s t ex dygnsprovtagning istället för veckoprovtagning.

Synpunkter

Naturvårdsverkets förslag på förändringar av den nationella luftövervakningen strävar mot en ökad kostnadseffektivitet och mätningar med högre tidsupplösning om de genomförs.

Den nationella luftövervakningen utgör ett komplement till kommunernas ansvar för uppföljning av miljökvalitetsnormer. Naturvårdsverket mätningar i regional bakgrund d v s import av luftföroreningar är till nytta när det lokala haltbidraget ska redovisas. Mätningar med högre tidsupplösning är till större nytta för kommunerna eftersom mätningar i kommuner sker med hög tidsupplösning. Ökad modellering och bättre mätningar för validering av modellresultat är kostnadseffektivt och ger bättre underlag av den geografiska spridningen av halter och nedfall.

Miljöförvaltningen tillstyrker Naturvårdsverket förslag på förändringar och utveckling men lämnar några synpunkter på delområdet Partiklar i Luft och Marknära Ozon. Delområdet ”Partiklar i Luft” är det delområdet som direkt berör den luftövervakning som sker i Stockholm. Naturvårdsverkets förslag till Revision av Programområde Luft framgår av bilaga 1.

Nedan citerade förslag är i vissa fall förkortade. Uteslutna partier markeras med [---]. I rubriken sker en sidhänvisning till bilaga 1. Detta görs mot bakgrund att Naturvårdsverkets svarsformulär inte ger läsaren överblick.

Förslag till utbyte av mätmetoder inom delprogrammet partiklar i luft 5.5.3, sid 33 i bilaga 1.

ACES använder TEOM för mätningar av PM10 på Vavihill/Hyltemossa/Hallhus och Aspvreten. Dessa TEOM:er har en FDMS-enhet som är viktiga för att kunna VCM-korrigera data men denna enhet krånglar mycket och leder till stor förlust av data. Byte till andra metoder bör göras. Metoderna ska vara godkända av enligt luftkvalitetsdirektivet. Denna övergång måste ske i samråd med kommunerna som är beroende av VCM-korrigerad av sina TEOM-data. [---]

Förvaltningens synpunkter

I Stockholm mäts partiklar med TEOM:er som VCM korrigeras med data från Aspvreten i Sörmland. SLB-analys vid Miljöförvaltningen genomför dessutom mätningar åt Östra Sveriges Luftvårdsförbund och åt ett flertal andra kommuner. I dagsläget har Miljöförvaltningen 18 TEOM:er i drift. Samtliga är beroende av VCM justeringen från Aspvreten. Vid jämförelser mot referensmetoden för PM10 som utförts i Stockholm så har TEOM:en visat på bästa resultat av alla mätinstrument under perioder med mycket vägdamm, det vill säga när vi har som högst halter. SLB har för avsikt att fortsätta mäta PM10 med i TEOM i minst 3-5 år till. Om Naturvårdsverket avser att byta ut TEOM med FDMS på Aspvreten kommer det att leda till sämre PM10 data i hela Östra Sveriges luftvårdsförbund. Mot den bakgrunden är det av mycket stor vikt att övergång görs på längre sikt och i nära samråd med Miljöförvaltningen. Omfattande investeringar måste genomföras och sannolikt fördelas på flera år. Naturvårdsverket genom ACES borde tillsvidare förbättra driftsäkerheten av befintliga instrument.

***Förslag till förändringar inom delprogrammet
Marknära ozon 5.6.3, sid 36 -37 i bilaga 1.***

Mätningar med högre tidsupplösning efterfrågas av NILU. Utökningen av mätningar så att de även omfattar direktvisande instrument för NO₂ på extra plats vore bra. [---]

Dagens rapportering till EU är beroende av att några ytterligare städer mäter ozon i urban bakgrund. [---]

Förvaltningens synpunkter

Kväveoxider och ozon mäts av flera kommuner och samverkansområden i Sverige, bland annat i urban och regional bakgrund. Befintliga mätningar borde kunna stödjas ekonomiskt och användas i Naturvårdsverkets luftövervakning. Det minskar kraven på Naturvårdsverket att utföra egna mätningar.

Bilagor

1. Revision av Programområde Luft
2. Naturvårdsverkets svarsformulär.